

ผลกระทบที่มีต่อประชาชนจากการไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น

The Impact of the Suspension of Local Election on Citizens

จิราภรณ์ ศรีโฮมจันทร์ และ พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Jiraporn Srihomjan and Peerasit Kamnuansilpa

Khon Kaen University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Jiraporn_srihomjan@kkumail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งที่จะตอบคำถามในการวิจัยว่า การที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ 1/2557 ให้งดการจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นที่ครบวาระหรือพ้นจากตำแหน่งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลกระทบต่อประชาชนหรือไม่ และอย่างไร

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสัมภาษณ์ตัวอย่างประชาชน จำนวน 200 คน ในพื้นที่เทศบาลที่มี ปลัดเทศบาลรักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี และประชาชนอีกจำนวน 200 คนในเขตเทศบาลตำบลที่มี นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่ไม่มีการเลือกตั้ง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าร้อยละ และค่า Chi-Square

ผลการวิจัยพบว่า การไม่มีการเลือกตั้งส่งผลต่อประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลที่มีปลัดเทศบาลรักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรีมากกว่าในพื้นที่ที่มีนายกเทศมนตรียังคงรักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี ความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.001 งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าปลัดเทศบาลที่รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรีไม่มีความใกล้ชิดกับประชาชน มีพฤติกรรมเหมือนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาปกครองประชาชนมิใช่ผู้ที่มีบริการประชาชน ส่งผลให้ความรับผิดชอบในผลของการตัดสินใจของตนที่จะมีต่อประชาชน และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ต่ำกว่านายกเทศมนตรีที่ยังคงทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี

คำสำคัญ: ผลกระทบ; การเลือกตั้งท้องถิ่น; ความรับผิดชอบต่อ การตัดสินใจของประชาชน; การตอบสนอง ความต้องการประชาชน

Abstracts

This research aimed to explore the impact of the National Council for Peace and Order Number 1/2014, which suspended the election of local members and local administrators who completed their terms or were removed from their offices in accordance with the law on elections of local government organizations.

The data for this research were obtained from interviews with a sample of 200 people from a municipality where the clerk acted as the mayor and another 200 people from a municipality where the elected mayor still performed his duties during the absence of an election. The data were analyzed using percentage and Chi-square values.

The results showed that the absence of an election affected a higher proportion of the citizens in the municipal area where the clerk acted as mayor than in areas where the elected mayor was still acting as mayor. This difference was statistically significant at a level of 0.001. This research found that the municipal clerk acting as mayor had far less close contact with the citizens. The clerk acting as mayor performed like a state official who was assigned to rule, not to serve, the people. This resulted in lower levels of accountability and responsiveness of the clerk who was acting as mayor as compared with the elected mayor.

Keyword: The Impact; Local Election; Accountability; Responsiveness

บทนำ

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 1/2557 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2558 เรื่อง การได้มาซึ่งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ห้ามไม่ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ในคำสั่งนี้ให้ใช้วิธีแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาเพื่อเลือกบุคคลที่มี คุณสมบัติเหมาะสมมาดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นที่หมดวาระไปและแต่งตั้ง ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นเดิมที่ยังไม่หมดวาระให้ยังคงอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป ตามเจตนารมณ์ของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สถานการณ์เช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงการหยุดชะงักของกลไกการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นไทยซึ่งเป็นรากฐานของสังคม ประชาธิปไตย ส่งผลให้ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันเนื่องมาจากประชาชนไม่ได้เลือกตัวแทนของตนเองเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงอาจไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ดังนั้นจึงเกิดคำถามว่าการไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่นในห้วงเวลาที่ผ่านมามีผลกระทบต่อประชาชนหรือไม่และอย่างไร (ราชกิจจานุเบกษา, 2558 : 58)

ในทางการเมืองและการบริหารมองว่า การเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีตัวแทนของตนเองในการเข้าไปทำหน้าที่ดูแล รักษาผลประโยชน์ กำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน (Responsiveness) แต่ตัวแทนประชาชนที่เข้าไปทำหน้าที่ในทางการเมือง การบริหาร จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของความรับผิดชอบที่มีต่อประชาชน (Accountability) ในกรณีที่ไม่มี การเลือกตั้งดังเช่นกรณีที่กำลังกล่าวมาจึงคาดหวังได้

ว่า จะส่งผลกระทบต่อประชาชน เนื่องมาจากบุคคลที่เข้ามาสู่ตำแหน่งบริหารอาจไม่มีจิตสำนึกของความรู้สึกรับผิดชอบต่อประชาชน เมื่อไม่มีจิตสำนึกที่จะรับผิดชอบต่อประชาชนจึงส่งผลให้ขาดความรู้สึกรับผิดชอบที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตัวแทนของประชาชน ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงประเมินผลกระทบของการไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่นที่มีต่อประชาชนใน 2 มิติ คือ 1) การตอบสนองความต้องการของประชาชน และ 2) ความรู้สึกรับผิดชอบต่อประชาชนของผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นในขณะที่ไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนภายหลังคำสั่ง 1/2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองแห่งในจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนภายหลังคำสั่ง 1/2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลสองแห่งในจังหวัดอุดรธานี โดยเทศบาล 1 แห่งมีปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี และเทศบาลอีก 1 แห่ง มีนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องในฐานะนายกเทศมนตรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีเชิงสำรวจ (survey research) มุ่งศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบที่มีต่อประชาชนจากการไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น ผู้วิจัยได้สุ่มเลือกเทศบาลตำบล 2 แห่งในจังหวัดอุดรธานี ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันทางด้านประชากร เศรษฐกิจ และสังคมแต่มีความแตกต่างกันในเรื่องผู้รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรีในขณะที่ไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น กล่าวคือ พื้นที่เทศบาล 1 แห่ง มีปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี และเทศบาลอีก 1 แห่ง มีนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องในฐานะนายกเทศมนตรี

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) จำแนกการเลือกจำนวนหมู่บ้านจากแต่ละตำบล ดังเช่น เทศบาลตำบลที่มีปลัดเทศบาลรักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 5 หมู่บ้าน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด 4,026 คน ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกหมู่บ้านตัวอย่างมา 3 หมู่บ้าน จากหมู่บ้านทั้งสิ้น 5 หมู่บ้าน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling: SRS) และเนื่องจากงานวิจัยต้องการศึกษาเปรียบเทียบจึงใช้วิธีแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง อย่างละครึ่งเท่า ๆ กันตามขนาดของประชากรในตำบลที่มีปลัดเทศบาลรักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี จะได้จำนวนตัวอย่าง 200 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 4,026 คน และวิธีการสุ่มตัวอย่างของเทศบาลตำบลที่มีนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่อง มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 11 หมู่บ้าน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด 6,647 คน ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกหมู่บ้านตัวอย่างมา 6 หมู่บ้าน จากหมู่บ้านทั้งสิ้น 11

หมู่บ้าน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling: SRS) เนื่องจากงานวิจัยต้องการศึกษาเปรียบเทียบจึงใช้วิธีแบ่งสัดส่วนกลุ่มตัวอย่าง อย่างละครึ่งเท่า ๆ กัน ตามขนาดของประชากรในตำบลที่มีนายกมาจากเลือกตั้งปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่อง จะได้จำนวนตัวอย่าง 200 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 6,647 คน

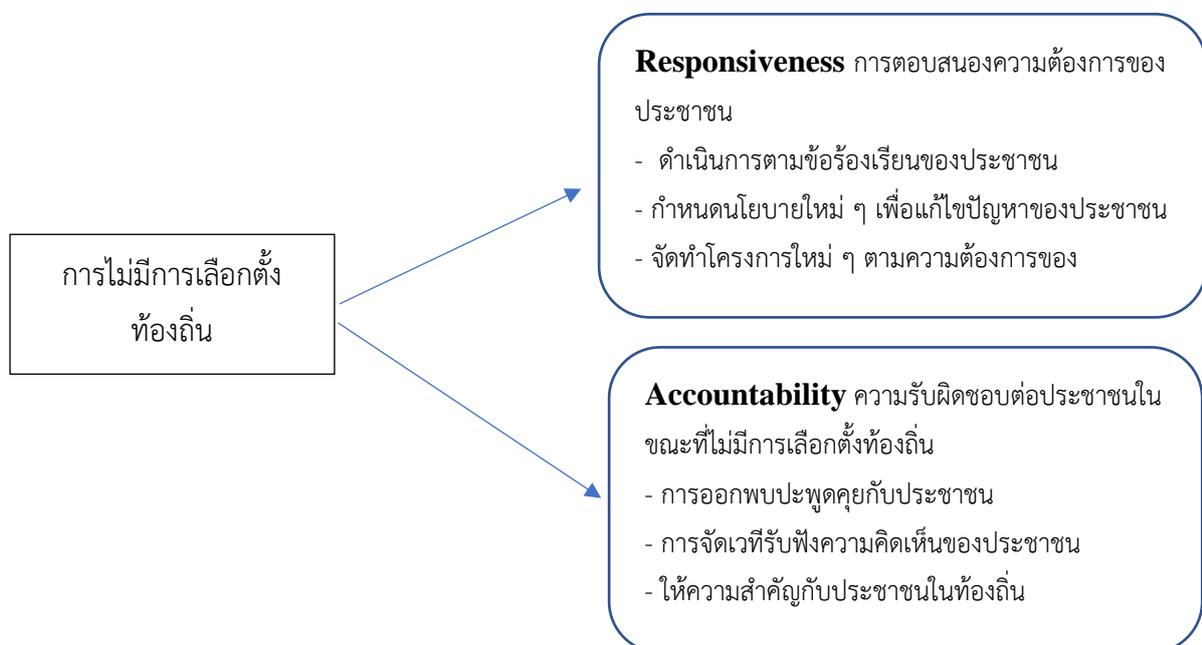
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaires) เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นเมื่อไม่มีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นในห้วงเวลาที่ผ่านมา จำนวน 13 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามจากการสัมภาษณ์ทำให้ได้ความคิดเห็นของประชาชนในด้านผลกระทบจากการไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้นี้ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้ ค่าร้อยละ (Percentage) และค่า Chi-Square เพื่อประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย .

ในการวิจัยนี้มีกรอบแนวคิดว่า การไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่นส่งผลกระทบต่อประชาชนใน 2 มิติ ตามที่กล่าวมาข้างต้นและสามารถนำเสนอให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่นและผลกระทบดังในภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนภายหลังคำสั่ง 1/2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองแห่งในจังหวัดอุดรธานี

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้พบว่า การไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่นที่ผ่านมา เป็นระยะเวลา 8 ปี จาก พ.ศ.2557 จนถึงพ.ศ. 2564 ส่งผลกระทบต่อประชาชน ผลกระทบที่ผู้วิจัยให้ความสนใจมี 2 มิติ ได้แก่ 1) การตอบสนองความต้องการของประชาชน และ 2) ความรับผิดชอบต่อประชาชนในขณะที่ไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น

2. เปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนภายหลังคำสั่ง 1/2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลสองแห่งในจังหวัดอุดรธานี

ตัวเลขในตารางที่ 1 ชี้ให้เห็นว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาลที่มีนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องในฐานะนายกเทศมนตรีได้รับผลกระทบน้อยกว่าในพื้นที่มีปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี กล่าวคือ มีประชาชนเพียงร้อยละ 26.0 เท่านั้นที่เห็นว่าในระหว่างไม่มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีไม่ดำเนินการตามข้อร้องเรียนของประชาชน ร้อยละ 30.0 ไม่มีการกำหนดนโยบายใหม่ ๆ ส่งผลให้ร้อยละ 20.0 มองว่าประชาชนไม่ได้รับโครงการใหม่ ๆ จากทางเทศบาล อย่างไรก็ตามตัวเลขที่กล่าวมานี้ต่ำกว่าตัวเลขในเรื่องเดียวกันในพื้นที่ที่มีปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี (ซึ่งคือ ร้อยละ 85.0 ร้อยละ 58.0 และร้อยละ 73.5 ตามลำดับ) ความแตกต่างระหว่างพื้นที่ที่มีนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งของประชาชนปฏิบัติหน้าที่ต่อเนื่องในฐานะนายกเทศมนตรีและพื้นที่ที่มีปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี เมื่อนำมาทดสอบด้วยสถิติ Chi-Square พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ตารางที่ 1 ผลกระทบต่อการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยจำแนกเปรียบเทียบ 2 เทศบาล ดังนี้

พื้นที่เทศบาล	ไม่ดำเนินการตามข้อร้องเรียนของประชาชน		ไม่มีการกำหนดนโยบายใหม่ ๆ		ไม่ได้จัดทำโครงการใหม่ ๆ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการ	53	26.0	60	30.0	40	20.0
ปลัดเทศบาลรักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี	129	85.0	116	58.0	147	73.5

การลดลงของความกระตือรือร้นที่จะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนของผู้บริหารท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตัวปลัดเทศบาลที่มาทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรีน่าจะเกิดมาจากความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ในประเด็นนี้จะได้ชัดเจนจากตัวเลขในตารางที่ 2 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าร้อยละ 64.5 ของปลัดเทศบาลที่ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรีไม่ได้ออกไปพบปะพูดคุยกับประชาชนในพื้นที่ที่ตัวเองรับผิดชอบ ร้อยละ 49.0 ไม่ได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเหตุผลหลักคือ เกือบร้อยละ 80 ของปลัดเทศบาลมองว่าการทำงานของตนเป็นการทำงานตามคำสั่งของส่วนกลาง การทำงานให้แก่ประชาชนไม่ได้ส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตน ในทางตรงกันข้ามหากตนเองไม่ทำตามนโยบายหรือคำสั่งจากส่วนกลางจะมีผลกระทบต่อการเงินเดือน

ตารางที่ 2 ความรับผิดชอบต่อประชาชนในขณะที่ไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยจำแนกเปรียบเทียบ 2 เทศบาล ดังนี้

พื้นที่เทศบาล	ไม่มีการออกพบปะ พูดคุยกับประชาชน		ไม่มีการจัดเวทีรับ ฟังความคิดเห็นของ ประชาชน		ให้ความสำคัญกับประชาชน ในท้องถิ่นน้อยลง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการ	40	20.0	50	25.0	28	14.0
ปลัดเทศบาลรักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี	129	64.5	98	49.0	156	78.0

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนภายหลังคำสั่ง 1/2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองแห่งในจังหวัดอุดรธานี งานวิจัยนี้ได้ข้อสรุปว่า จากปรากฏการณ์ที่ไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่น ส่งผลให้ ประชาชนเสียผลประโยชน์ โดยเฉพาะในพื้นที่มีปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการร้องเรียน กระบวนการทำงาน หรือตรวจสอบการทำงานของเทศบาล ไม่มีโครงการใหม่ ๆ เพื่อมาอำนวยความสะดวกประชาชน และไม่สามารถวิพากษ์วิจารณ์ระบบการทำงานได้ ยิ่งทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้สึกห่างไกล เทศบาลตำบลที่มีปลัดเทศบาลรักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรี ไม่ใช่เนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนจึงไม่ได้นึกถึงประชาชนในท้องถิ่น และไม่ได้รู้สึกที่ตนเองมีความรับผิดชอบ ถูกตรวจสอบจากประชาชนไม่ได้ถูกควบคุมการทำงานผ่านกลไกประชาธิปไตย แต่กลับรู้สึกทำงานตามสายบังคับบัญชาจากส่วนกลาง สอดคล้องกับ Melvin J. Dubnick (1987 : 47) ได้เสนอ แนวคิด

ของ Public Accountability โดยจำแนกให้เห็นใน 4 ลักษณะได้แก่ 1) การทำงานตามระบบบริหารงานภาครัฐ (bureaucratic or hierarchical Accountability) เป็นการทำงานของเจ้าหน้าที่ตามระบบบริหารภาครัฐ ซึ่งขึ้นอยู่กับสายการบังคับบัญชาโดยมีระเบียบแผนในการทำงาน ดังนั้นในการทำงานเป็นเรื่องของความสัมพันธ์ตามโครงสร้างของการบังคับบัญชา 2) การทำงานโดยยึดรูปแบบที่เป็นทางการตามที่มีการกำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การภาครัฐ โดยต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างเป็นทางการ 3) ไม่ได้ทำงานตามความคาดหวังของประชาชนทำให้ปลัดเทศบาลไม่ตอบสนองความต้องการของประชาชน เพราะไม่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนและคิดว่าตนเองไม่ต้องได้รับการตรวจสอบการทำงานจากประชาชน 4) ใช้ดุลยพินิจตามตัวหนังสือที่กำหนดใช้ในระบอบราชการมิได้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ที่มองว่า เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกสั่งการควบคุม หรือแทรกแซงด้วยกลไกของรัฐบาลเป็นปกติอยู่แล้ว เมื่อเกิดรัฐประหารกระบวนการบริหารต่าง ๆ จะถูกรวมอำนาจปกครองไว้กับส่วนกลาง ส่งผลให้รัฐไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อความต้องการประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนในท้องถิ่นขาดความเป็นส่วนตัวของตนเอง เกิดความรู้สึกต้องพึ่งพาการสั่งการและดำเนินการจากส่วนกลางจนก่อให้เกิดทัศนคติในแง่ลบต่อกระบวนการพัฒนา

2. เปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดขึ้นกับประชาชนภายหลังคำสั่ง 1/2557 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเทศบาลสองแห่งในจังหวัดอุดรธานี ทั้งหมดที่กล่าวมาแตกต่างจากพื้นที่เทศบาลตำบลที่มีนายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งปฏิบัติงานต่อเนื่อง โดยชี้ให้เห็นถึงนายกเทศมนตรีจะมีความสำนึกรับผิดชอบทางการเมืองที่มีต่อประชาชนมากกว่า (accountability) ตามที่ UNESCAP (2009 : online) ได้กล่าวไว้ส่งผลให้มีการตอบสนองความต้องการของประชาชน คือ สามารถรับทราบ และการสามารถแก้ปัญหาของผู้ประชาชนภายใต้กรอบเวลาที่สมเหตุสมผล และเป็นไปตามแนวทางที่ตกลงกัน สอดคล้องกับ ดวงใจ พุทธิวงศ์ และคณะ (2562 : 2-14) กล่าวถึง แนวโน้มให้เห็นถึงอนาคตของการเมืองการปกครองท้องถิ่นไทยที่ประชาชนจะมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่ได้มาดูแลการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนประชาชนและต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการเมืองในระดับท้องถิ่นเปรียบเสมือนการสร้างระบบทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตยและทำหน้าที่เป็นเหมือนโรงเรียนประชาธิปไตยที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เพราะทั้งตัวแทนการเมืองและประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งล้วนเป็นประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นจึงส่งผลให้ประชาชนสามารถเรียนรู้และทำความเข้าใจถึงหลักการปกครองในระบบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและความรับผิดชอบต่อประชาชนในขณะที่ไม่มีการเลือกตั้งท้องถิ่นในฐานะตัวแปรที่อธิบายพฤติกรรมในการทำงานของผู้บริหารท้องถิ่น โดยสะท้อนออกมาในรูปของตัวเลขที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีลักษณะเป็นวิชาการ แต่จาก

การสังเกตในฐานะนักวิจัยและในฐานะบุคคลที่มีความคุ้นเคยที่ศึกษาทั้ง 2 แห่ง พบว่า ตัวแปรทั้งสองสามารถอธิบายหรือคาดคะเนผลการเลือกตั้งได้ กล่าวคือ ในพื้นที่ที่มีปลัดเทศบาลเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรีนั้นเกิดขึ้นจากตัวนายกเทศมนตรีเดิมพ้นจากตำแหน่งเนื่องจาก ไปลงสมัครเลือกตั้งเพื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรืออีกกรณีหนึ่งนายกเทศมนตรีบางท่านพ้นจากตำแหน่งโดยคำสั่ง คสช. เนื่องจากปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งนายกเทศมนตรี ในทั้งสองกรณีส่งผลให้ผู้สมัครลงเล่นการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่จำนวนมากกว่าในพื้นที่ที่มีนายกมาจากการเลือกตั้งรักษาการในหน้าที่ต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้สมัครตำแหน่งนายกเทศมนตรีทุกท่านต่างคิดว่าตัวเองสามารถบริหารท้องถิ่นได้ดีกว่าปลัดเทศบาลที่รักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรีในปัจจุบัน ส่วนในพื้นที่ที่นายกเทศมนตรีที่ลาออกไปเพื่อลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นเสมือนพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ผู้สมัครทุกคนที่คิดว่าตนเองมีความสามารถในการบริหาร การแข่งขันในพื้นที่ดังกล่าวจึงสูง แต่ประชาชนเป็นผู้ได้รับประโยชน์เพราะสามารถเลือกผู้สมัครที่หลากหลาย ในทุกกรณีเป็นการยืนยันว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นนอกจากจะเป็นการพัฒนาประชาธิปไตยจากฐานรากแล้วยังเป็นการให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการที่เราพบว่าปลัดเทศบาลที่มารักษาการในตำแหน่งนายกเทศมนตรีเป็นผู้มีจิตสำนึกในการรับใช้ประชาชนต่ำกว่านายกเทศมนตรี และขณะเดียวกันคิดว่าตนต้องรับใช้และอยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาของข้าราชการในกระทรวงมหาดไทย สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นว่า ควรมีการพัฒนาปลูกจิตสำนึกให้ปลัดเทศบาลมีความรู้สึกว่าได้รับเงินเดือนจากภาษีประชาชน จึงต้องรับใช้ประชาชนและตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องของทัศนคติของปลัดเทศบาลว่ามีความรู้สึกที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของระบบการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการส่วนกลาง และศึกษาความแตกต่างทางด้านจิตสำนึกในการรับใช้ประชาชนและการมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยเปรียบเทียบระหว่างปลัดเทศบาลที่เป็นคนในพื้นที่กับปลัดเทศบาลที่มาจากนอกพื้นที่ เพื่อให้สามารถกำหนดนโยบายในการบริหารงานบุคคลได้ว่าคนที่ดำรงตำแหน่งปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะเป็นบุคคลากรจากท้องถิ่นที่ใต้เต้าจนก้าวหน้ามาสู่ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 1/2557. (2558, 5 มกราคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132 (ตอนที่ 1 ง ฉบับพิเศษ), หน้า 48-52.

ดวงใจ พุทธวงศ์ และคณะ. (2562). การเมืองและการปกครองท้องถิ่นของไทยในยุคเปลี่ยนผ่าน : ทิศทางแนวโน้ม. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ปริทัศน์*. 7 (2), 2-14

Romzek, Barbara S. and Melvin J. Dubnick. (1987). “*Accountability in the Public Sector : Lessons from the Challenger Tragedy.*” *Public Administration Review*.

UNESCAP. (2009). What is Good Governance?. *Online*. Retrieved 18 October 2020. From: <https://www.unescap.org/resources/what-good-governance>.